

Հ Ա Ն Դ Է Ս

Գ. ՏԱՐԲ

ԶԲԶԱՆ Գ.

ԹԻԻ ԹԵ. 55

1877

ՍԱՅԻՍ 7 ՏԱՐԱԹ

Ա Չ Գ Ա Յ Ի Ն

ՀԱՅՈՅ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ազգային թերթերէն մի քանին այս խնդիրն ձեռք առին արհաւիրաց
և դժնդակ ժամանակի մը մէջ, յորում ներկայն և ապագայն սպառնալ-
եաց ենթարկեալ է, և մարդ չէ կարող անստուգութեան ուղիւնոսին մէջ
ալէժփեալ Ազգի մը փրկութեան հաստատուն և ամուր ապաւենն նշմա-
րել բաց իւր յենած բեկոր մի տախտակէն :

Նոր Դար Ազգային ժողովոյ դումարումն պատեհ առիթ համարելով
այն խնդիրն յուզեց և առաջարկեց «չըջահայեաց քաղաքականութիւն մը
գծել Ազգին համար» : Փունջ կ'սրամոխ ասոր դէմ և ազադակ կ'բառնայ,
առաքինութեան և բարոյականութեան սկզբունքներն կ'շփոթէ քաղաքա-
կանութեան հետ և կեդրակացնէ թէ «մեր Ազգին բոլոր քաղաքականու-
թիւնն է՝ Ազգին ազգային և շրջանային հոգ տանիլ — Ազգին հիւանդին դեղ և
դարման տալ. — և Ազգին հանկարչն դաստիարակութեան պէտքն հոգալ»,
և ասկից դուրս եգած և ըլլալիքն ժամաւաճառութիւն և փնտռակոր ըլ-
լալ կ'դատէ :

իմ կեանքս երկար տարիներու շարքին ներքեւ ընկճեալ է , և գիտեմ որ նոր երիտասարդութիւնը ծերոց խօսքերուն կարևորութիւն չընծայեր , բայց և այնպէս Ձեր Լուսոյ միջոցաւ կ'սփարեմ այս երկու խմբադրաց կարծեացը մէջ դատաւոր մի ներկայանալ իմ փորձառութեանս շնորհիւ :

Նոր Դարը լատ. քաղաքականութիւն մի գծելու առաջարկ մը կ'ընէ , բայց կաշկանդեալ ասպարեղի մը մէջ չիշխեր պարզ եղանակն ցուցնել : Փունջ այդ քաղաքականութիւնն կ'կայացնէ հաց և Գեղ ընտուելուն մէջ : Կերևի թէ այս վերջնոյն աչքերն իմ աչացս նման տկարացած են , և ինչպէս շատեր կ'ըսեն . « իւր տեսութիւնն ակնոցէն անդին չանցնիր » . և թերեւս այս պատճառաւ սոյն խնդրոյն մէջ ալ անտեղի երկիւղով պաշարուած Ժամապահառութեան կանուանէ և ֆառաշար կ'վճռէ ամենակենսական խնդիր մը , որ հայրն և Գարնանին էական աղբիւրն է :

Ի՞նչպէս կարելի է հետեւիլ Փունջի ցուցուցած քաղաքականութեան և զայս անկորուստ պահել , մինչդեռ հաւասարութեան սկզբունքն իրականէն հեռի է . ի՞նչպէս կրնանք աղքատին հաց , հիւանդին դեղ և մանկիկին դաստիարակութիւն տալ , երբ հաց դտնալու և դրամ չահելու դռներն մեր չորս կողմանէ դոցուած են : Ես ծեր մի եմ , բայց այս դժբաղդութիւնս երիտասարդն ալ ոչինչ նուազ քան զիս կ'կրէ . և բարերար ձեռքի մը կարօտ է այդ դռներն կրկին բանալ :

Յիշաւի մինչ ցարդ կրօնական Ազգ մի էինք , և ինչ դժբաղդութիւն կրէինք , և ինչ տեսակ զրկանաց և հարստահարութեանց ենթարկուէինք , լոկ յաւիտենականութեան յուսով մխիթարուինք գոհ կ'համարէինք , վասն զի այն ժամանակներն քաղաքացիութեան նշանակութիւնն մեր Ազգին տրուած չէր . բայց հիմա շնորհիւ Օսմ . Սահմանադրութեան Մահմետականքն մզկիթէն և Գրիստոնեայն Եկեղեցիէն դուրս հաւասար եղբայր , հաւասար քաղաքացի և իրաւունք ունինք ամեն տեսակ քաղաքական ձիրքերով օժտուելու : Այս տեսութեամբ մեր Ազգն անցելոյն նման լոկ կ'ընա . կան Ազգ մի չէ , այլ Օսմ : Դրօշին ներքեւ քաղաքական ժողովուրդ մի կը ներկայացնէ ըստ Օսմ . Սահմանադրութեան . հետեւաբար մեր Ազգն ալ Թուրքիոյ թշնամոյն դէմ զէնք պիտի վերցնէ , զինուորական կապան պիտի հազնի , և պատերազմի դաշտին վերայ արիւն պիտի թափէ և ի յնայ Օսմ : Դրօշին ներքեւ , որոյ վերայ թաշն ու մահիկն հարկաւ պիտի միանան ի պաշտպանութիւն Հայրենեաց :

Մեր ալ Փունջի հետ պիտի զայրանայինք Նոր Դարի դէմ , եթէ նա , Հայ ժողովուրդն ծայրայեղութեանց զրգուէր և անկարելի միան

գամայն Ազգին անշուղական հաւատարմութեան արաւ բերող առաջարկութիւն մի ըներ . սակայն քանի որ ինքը առանց բացատրելու իր առաջարկած քաղաքականութեան եղանակը, ուրիշ շատ թիւերով այս խնդրոյն վերայ լոյս սփռած է անուղղակի կերպով, թէ ոչ այլ ինչ է իւր քաղաքականութիւն ըսածը, այլ թէ անուանական սահմանադրութիւնն իրականի վերածել և Ազգին կրած աղէտներուն ամեն կողմն ցուցնել Օսմ. երեսփոխանական ժողովոյն մէջ, և անոնց բնաջինջ ըլլալուն դարմանն խնդրել :

Ուրեմն ներկայ ժամանակս Ազգին համար ամենէն յարմար և թանկագին միջոցն է աշայրջութեամբ խորհիլ և այս միջոցն առանց ձեռքէ փախցնելու, պարտաւոր է Ազգ. երեսփոխանական ժողովն Ազգ. քաղաքականութեան մէկ եղանակն սահմանել, Օսմ. Հայ երեսփոխանաց հետ խորհրդակցելով, քաղաքականութիւն մի, որ որչափ Ազգին օգտակար, այնչափ ալ իւր դարաւոր հաւատարմութեան և անկեղծ ծառայութեանց վերայ հիմնեալ ըլլայ :

Թերեւս շատերն այս ըսածներս զառանցանք մի համարին ծերութեանս պատճառաւ, բայց ժամանակ պիտի գայ, որ իրենք ալ այս խնդրոյն վերայ ինձ նման պիտի խորհին Իցիւ թէ՛ այդ ժամանակն մտտեցած ըլլար, զի վերջին գեղջն ոչ դեղ կրնայ ըլլալ և ոչ դարման . տարաժամ խօսող աքլորին գլուխն կ'կտրեն :

ՀՐԱՉԵԱՅ

ՍԵՂԱՆԱԿԱՊՏՈՒԹԻՒՆ Ի ԿԱՊԱՆ-ՄԱՏԷՆ

Խարբերդէն 4 ամսթուով Ազգ. Պատրիարքարանն զրկուած նամակի մը պատճէնն մեղ ալ զրկուած է ուսկից հետեւեալ տողերն կ'քաղենք .

«Նրեք հարիւրի չափ Սընթիմ րեւոյն ըսուած զօրքեր՝ Խարբերդէն Կապան-Մատէն մանկնուն թէ եւ իրենց իջեւաններ ցոյց տրուեցան, բայց նոքա չանաւով ուղղակի Նկեղեցին խուժեցին, և ժամակոյժ չարաչար գանակոծելով բռնի Նկեղեցին բանալ տուին և ամենքն ի միասին ներս խոնեցան : Իրաց այս վիճակը՝ որ հաւատալ է ազգաց իրաւանց, անսխալէս խնայելով Կապան-Մատէնի Գայմադամի փոխանորդին՝ սէսք եղած միջոցներն (ձեռք աւնուեցան) :

«Թէպէտ եւ երկու երեք ժամ վերջն զօրքերն դուրս հանուեցան, բայց ինչ օգուտ որ Զատիկական Տօնի առթիւ զարդարեալ Նկեղեցինիս մերկ եւ թափուր մընացած էր իւր զարդերէն : Այս ցաւալի իրողութեան դէմ Խարբերդի կառավարութեան ըողորեցին, և ՄիւթէսարըՖըն ալ Խարբերդ ժամանելուն՝ դրած էր տեղւոյն Տ. Գէորգ քահանային որ գողօններուն ցուցակն եւ մէկ երկու հոգի ալ հետն առնելով Խարբերդ գայ : Այս հրամանին համաձայն Խարբերդ կեղծեալ, ուր Միւթէսար-

ըրջին կ'իտատանայ գործը ըստ օրինի կարգադրել, եւ միանգամայն կ'պատուիրէ որ այս իրողութիւնն Պատրիարքարան խնայնելու հարկ չկայ, բայց ցարդ արդիւնք մը չտեսնուելուն՝ ժողովուրդն յուսահատեալ Պատրիարքարանի կ'տեղեկադրեն հանդերձ գողօններու ցուցակովն, որոց արժէքն 21,370 դրշ. գումարի մը կ'յանդին» :

ՈՃԻՐ Ի ԶՐԾՈՒԽՏ

Նոյնպէս Մալաթիայի Սրապիօն Արքազանէն զրկուած նամակէ մը հետեւեալն կ'քաղեմք :

«Զրմիտեցի Եփրակոս անուն երիտասարդի մը դիակն դանուեցաւ Զրմիտիէն կէս ժամ հեռի վայրի մը մէջ : Իր վրայ դանուածներէն բան մը կորուած չէր. եւ եղած քննութիւնէն յայտնուեցաւ թէ թշնամուց մը չարութեանն զո՞հ դացած է. բայց ոճրագործը դեռ ձեռք չանցաւ» :

«Նա եւ քաղաքին (Մալաթիայէն) անընականներէն Ղըզըլ Գէշիշեան Գարրիէլի որդի Ռափայէլ՝ քաղաքին եզրն դանուող այգիներուն մէջ (Մարտ 31ին) կիսօրեայ ժամանակին զրաղած ատեն, Մահմետական մը վրան դիմելով Փետաք ըսուած սրով ճակտին եւ գլխին մահացու հարուած տալով, իր զոհն արիւնոյնով արտաքին թողուաւ իսկ ոճրագործն կ'ձերբակալի, թէ եւ բանտին մէջ իւր գործած ոճիրն կ'իտատուանի եւ բանտարքեալք պատժական ատենին առաջ կ'վկայեն, բայց կառավարութիւնն վաւերական չճանչնար թէ այդ վկայութիւն եւ թէ ուրիշ պարագայներ, որք ոճրագործն մատնանիչ կ'ցուցնեն : Թուի թէ կառավարութեան մէջ զաղտնի պաշտպաններ ունի, եւ թերեւս քանի օրէն անդարտ արձակուի» :

Աֆիօն-Գարահիսարի Քահանայը եւ ժողովուրդը ամեն կերպով զո՞հ ըլլալով Շիշմանեան Հոգեշնորհ Ղեւոնդ վարդապետէն, որ այժմ ի Ֆիլիպպէ կ'գտնուի, հանրագրութեամբ մը խնդրած են զալ եւ Շիշմանեան վարժարանին ընթացքն չարունակել, միանգամայն խոստացած են ըստ կարի ձեռն տալ, հետեւեալք Պատրիարք Սրբազան Հայրն ալ զայս ազդարարելով Հոգեշնորհ Ղեւոնդ վարդապետի՝ հրամանն ըրած է որ Գարահիսարի ժողովրդեան փախաքանացն արդեամբ պատառխանէ :

Կ'լսենք թէ Գաղատիոյ ժողովրդեան մէկ մասն անցեալ օր հանրագրութիւն մի զրկած է ի նպատ Գեր. Արիստակէս Նալիսկոպոսի, զոր Վարչութիւնն Բ. Դրան միջոցաւ Պօլիս ուղած էր : Ասանկ փափուկ ժամանակի մը մէջ՝ Ազգ. Վարչութեան եւ Գաղատիոյ ժողովրդեան մէջ այս կերպ դժուարութիւն յարուցանելն, Գեր. Արիստակէս Նալիսկոպոսի ծանուցեալ քաղաքագիտութեանն բնաւ պատիւ չբերեր :

Պոնտոսի Գեր. Առաջնորդն՝ ի պատասխանի Սրբազան Պատրիարք Հօր առ ինքն ուղղեալ նամակին՝ ասանկ փափուկ ժամանակի մը մէջ իւր տուած հրաժարականն արդարացնելու համար, անոր թուականին պատեհազմի յայտարարութիւնէն առաջ ըլլալն մէջ բերեր է, բայց եւ այնպէս Վարչութեան հրամանին հնազանդ ըլլալուն հաւատարմն ցուցնելու համար, իւր հրաժարականն ետ առնելով, ժամանակ մի ալ իւր պաշտօնն չարունակելու խոստացած է :

Աղբիւրանուպօլէն ժամանած գրեթէ գովութեամբ կ'իստին վիճակին Առաջնորդական Տեղապահ Հոգեւորդ Տ. Գէորգ վարդապետ Ռուսճուքուլեանի լարենապատեղ ձեռնարկութեանց նկատմամբ, որ ըստ մեզ ամենէն կարեւորագոյնն կ'համարուի վիճակին համայն ժողովրդեան ի մի միութիւն եւ յեղբայրութիւն համախմբելու ջանքն, մանաւանդ հանապաղ սիրոյ եւ խաղաղութեան յորդորելն եւ յանձամբ անձին խոնարհամտութեան օրինակ ընծայելն :

Սիրելի է մեզ յուսալ որ Աղբիւրանուպօլսոյ Պատուարժան հասարակութիւնն իւր Հովուին սերմանած սէրն, միութիւնն եւ յեղբայրութիւնն ամենայն յօժարամտութեամբ կրնդունի իւր սրտին մէջ եւ ատօք արգասիք կրնծայէ : Տարակոյս չունինք թէ՛ մեր հոգեկից եղբայր Հոգեւորդ Տ. Արիստակէս նորապսակ Վարդապետն ալ որ այս միութեան սրտացին փափաքողն է, եւ որ այժմ քարոզելու պաշտօնն ունի, չկասիր ստէպ ստէպ հոգեւոր եւ խաղաղարար յորդորներ կարող ժողովրդեան, եւ միութեան, սիրոյ դրօշն ի ձեռնին վիճակին իրական դարգացման եւ յառաջագիմութեան առաջնորդել :

* *

Հինգշաբթի օր՝ ինչպէս նախնիաց թուով ծանուցած էինք, Բարձր. Պատրիարք Սրբազան Հայրն հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուց Ազգ. Հիւանդանոցի Մատրան մէջ եւ հոգեկից Աւետարանական բանիւ քարոզութեամբ միախմբեց ժողովրդեան խումբն բազմութիւնն, որ հոգեւանդ տենչանօք համախմբուած էին :

Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ պատասպարեալ վեց հարիւրի մօտ կարծաեալք, հիւանդք եւ ախտաժէտք միախմբուեցան ամեն կարգի Ազգայնոց զթոտ այցելութիւնն վայելելով : Պատրիարք Սրբազան Հայրն ալ թէ՛ Ս. Փրկչեան վարժարանին եւ թէ՛ հիւանդանոց եւ անկեւոյց յարկերուն այցելութիւն ըրաւ եւ ակոփեց պատասպարելոց սրտերն :

Ազգ. Հիւանդանոցի յառաջադէմ աշակերտներէն մին ընտիր ճառախօսութիւն մի ըրաւ, եւ ուրիշ մէկն ալ Պատրիարք Սրբազան Հօր մէկ կանգուն քառակուսի մեծութեամբ դժած չընաղ կենդանագիր պատկերն նուիրեց Նորին Սրբազնութեան : Պատրիարք Սրբազան Հայրն օրհնելով արժանայիշատակ հիմնադրին անունն եւ Ազգասէր հոգին, միանգամայն նա եւ զհամայն պատասպարեալս եւ զՀոգաբարձուս ժամ լին գոհունակութեամբ մեկնեցաւ :

* *

Հինգշաբթի առաւօտ Օամ. Խորհրդարանի Նախագահ Բարձր. Սնմէտ Վէֆիք բաշա Գում-Գաբուի Ազգ. Պատրիարքարանն եկաւ յայցելութիւն մեր Բարձր. Պատրիարք Սրբազան Հօր : ասկայն լսելով թէ՛ Նորին Սրբազնութիւնն Ազգ. Հիւանդանոցի պատասպարելոց այցելութիւն տալու եւ ի հոգեւոր միախմբելու գացած է՝ իւր այցելութեան թողլով մեկնեցաւ :

Վաղն՝ կիրակէ Բարձր. Պատրիարք Սրբազան Հայրն Բերայ իւր տունը ի ճաշ պիտի հրաւիրէ Օամ. Խորհրդարանի Հայազգի Երեւոյթականներն :

Ապարապետութեան Գումն Մամիկոնեան Միքայէլ էֆէնտիի միջոցաւ փութացեր է Նորահայրութիւն յայտնել Պատրիարք Սրբազան Հօր կողմանէ ի նպաստ Օւսթանակին զրկուած երկու ձիոց համար :

* *

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺԱՂՈՎ

Երեկ Աղդ. Երեսփոխանական Ժողովոյ տարեկան բացման հանդէսը կատարուեցաւ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցին, ընդ նախագահութեամբ Բարձր. Պատրիարք Սրբազան Հօր:

Ժամ 7½ ին ի ներկայութեան 34 Երեսփոխանաց Պատրիարք Սրբազան Հայրն բացման ճառն խօսեցաւ բերանացի, որոյ իմաստին մի համառօտ ամփոփումն մեր ընթերցողաց ալ կը հաղորդենք, որչափ կարացինք սղադրութեամբ խօսած պահուն ձեռք բերել և աւասիկ.

« Տեառք երեսփոխանք. Այս տարի ալ բացման հանդէսի ճառն խօսիլ մեզ վիճակեցաւ, և այս տարին բոլոր տարիներէ աւելի վշտաց ու ցաւոց տարի է, դուք ալ կ'վկայէք թէ՛ մեր Հայերն, մեր պապերն ասանկ դժխեմ օրեր տեսած չէին, որ ամեն կողմանէ երկրին կ'սպառնայ, բայց հաւատք ունիմք Աստուծոյ ողորմութեան վրայ որ ինքն պիտի առաջնորդէ մեզ իւր անհուն ողորմութեալն ի հանդիստ ելանել և ըսել « Անցաք մեք ընդ հուր և ընդ ջուր և հաներ զմեզ ի հանգիստ »: Ժամանակին երկրին վրայ բերած նեղութիւններէն մեր Աղդն ազատ չէր կրնար ըլլալ իբր երկրին ամենակարեւոր մի տարրն և Օսմ. բարեխնամ տէրութեան ցաւոցն ցաւակից և վշտացն վշտակից մի ժողովուրդ, ասոր հետ մեկտեղ կրնանք ուրախութեամբ ըսել որ երկրին այս մեծ ցաւոց մէջ ինձ հետ գործակից եղող Վարչութեան Հնորհիւ վերջին տարիներուս մանաւանդ այս վերջին տարուան մէջ տեղի ունեցած տեսակ տեսակ զրկանաց և գործուած հարստահարութեանց առաջն առնուած են և շատ յուսադրական խոստումներ ընդունած եմ Օսմ. Նախարարութենէն, և թէ ուրեք ուրեք դաւառաց մէջ Տէրութեան օրինաց հակառակ վարուող մեծ ու պզտիկ պաշտօնեայնէր պաշտօնանկ եղան: Ասկէ յետոյ իմ հիւանդութիւնս ծանրացաւ և պահ մի գործէ դադրելու ստիպուեցայ և այս միջոցին աղէտք և ցաւք բազմացան, որոյ վասն պարտաւորեցայ դրել Բարձ. Մեծ Եպարդոսին թէ « Հայոց աղգը ամենէն հաւատարիմ ժողովուրդն, ամենէն հնազանդն, սակայն ցարդ գրուած ամեն Թագ. իշխելն և Բ. Դրան հրամաններն անգործադրելի մնալուն և բոլոր յոյսս սպառելուն պարտաւորեցայ երկրին ամբողջ կայսեր օտքն ձգել իմ բողոքն և հոն ձգել նաև իմ Պատրիարքական իշխանութիւնս »: Ասոր վրայ Նախարարաց Ժողովն դումարեցաւ և խօսք տուաւ մեզ կարգադրել ամեն խնդիր: Այս միջոցին Վստայ հրդեհն վրայ եկաւ, և որուն

համար ամեն բան ըրի, նոր բարեփոխ կուսակալ՝ մը ղրկուեցաւ, այժմ վանէն ինձ հասած գրութիւնք բաղում դովութեամբ կ'խօսին: Նմանը չտեսնուած դէպք մի ալ պատահեցաւ, Եւրոպիոյ դեսպանք Յանձնաժողով մի ունեցան, ես իբր Պատրիարք Հայոց և իբր Ներսէս Եպիսկոպոս դիտցածս խօսեցայ և բնաւ ետ չկեցայ և անկից աւելի բան մի ալ չէի կրնար ընել, նոյն իսկ Օսմանեան Տէրութեան շահուցն համար և այս նոյն իսկ Նախարարք ալ կ'վկայեն, թէ և երբեմն խեթիւ հայեցան յիս: Բովանդակ այս խնդիրներուն մէջ ղբաղեալ չկարացի վերջապէս ինձ ամենէն սիրելի և տենչալի եղած դաստիարակութեան խընդիրն ձեռք առնել և վարժարանաց բարեկարգութիւնն վարել, մանաւանդ այնպիսի դպրոց մի կանգնել որ Տաճկաստանի փառքն ըլլար Հայոց համար: Ինչպէս երբեմն Ն. Շահնազարեան վարժարանն նշանաւոր եղած էր, որոյ ընթացից խափանման պատճառ եղաւ արժեթղթոց անկումն: Միւս կողմանէ Ազգ. վարչութեան և Ուսումնական Խորհրդոյ ջանիւքն կեդրոնական վարժարանն շինուեցաւ: Շնորհակալութիւն տիւ և գիշեր անձնուիրաբար աշխատողաց, շնորհակալութիւն փոխատու անձանց: Շնորհակալութիւն ինձ հետ վաստակակից և գործակից գտնուող Ազգ. վարչութեան Անդամոց, կրնամ վստահացնել զՁեզ, որ ամեն ժողովի օր մեծագոյն մաս ունեցանք և անձնուիրաբար աշխատեցան »:

Գալ անգամ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՔՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԽԱՌՆ ԼՈՒԲԵՐ

ՂԱԶԻ ՍՈՒԼՔԱՆ ՀԱՄԻՏ

Սոխումի առման վերայ, Բարձր. Շէյխ-Իւլ-Խալամի Ֆէթիւպօղլն հինգշաբթի օր մեր Օգոստոսիան Սուլթան Համիտ Կայսեր ՂԱԶԻ տիտղոսն որոշուեցաւ տալ, եւ իրէկ Ֆաթիհի մղկիթն միջօրէի աղօթքին (յաղթող) Ղազիի հանդիսաւոր արարողութիւնն կատարուեցան: — Հինգշաբթի երեկոյ Գերմանիոյ դեսպան Ռէս, Աւստրիոյ դեսպան Զիլի, Իտալիոյ դեսպան Բօրթի եւ Հունգարիա դացող Օսմ. նուիրակներն թրիէսթէի ճամբով մայրաքաղաքս հասան: — Ռուսական թերթ մի կ'հաւաստէ թէ՛ Օսմ. զբահաւոր մը 1000 շէքքէզ հաներ են դուրս ի Կութանթի (Կովկաս): — Բօնսթանթի Ռուսական շոգենաւն Սէփանթափօլէն մեկնելով Բօթի հասեր է, ճամբան առանց Օսմ.

Համոզ շատոց հանդիպելու : — Տէրութեանց մէջ բանակցութիւն կրղայ պատերազմի տեղերուն տահմանագիծն որոշելու համար : — Լէվանթ կ'զրէ թէ՛ Պաթումէն Սօթում-Քալէ գօրք զրկուեր է եւ ճանիկի կողմն եղող 8000 Ձէրքէզներ փութով ի Կովկաս կ'զխմն , առկէ ալ Հինգչարթի եւ Ուրբաթ օրերն տամն գունդ կանոնաւոր գօրք չորս պաթարիա թնդանօթով եւ բաւական միթերք չողենաւներ տրուելով առ մնայն փութով Պաթում եւ Սօթում-Քալէ մեկնեցան : — Ռուսաց կողմանէ Սեւ ծովու մէջ ուրեք ուրեք գետեղուած Թօրիիլներն ժողկելու համար Լազ լողակներու կողմանէ մէկ հատին ի վարձ մէկ ոսկիին տեղ հինգական ոսկի տալ հրաման եղաւ : — Լէվանթ կ'զրէ թէ՛ հաւաստի աղբիւրներէ կիմանանք որ բոլոր Կովկաս ապրտամ բաժ է եւ թէ Բօթիէն Թիֆլիս ձգուած երկաթուղին Ձէրքէզներու ձևքն է , եւ թէ Ռուսական բանակին հաղորդակցութիւններն կորուած են : — Պասիրէթ կ'զրէ թէ՛ Պօլտոյ մէջ վիճակաւ գօրք առնելու համար Տէրութիւնը մանաւոր անձինք որոշեց , թէ Բէտիֆ չախտի ըլլայ , թէ որին անունը եղնէ կամ ինքնին կամ 50էն մինչեւ 30 հարիւրնոց թուղթ տալով զինւորագրութենէ պիտի ազատի : Պասիրէթ չըսէր թէ՛ Քրիստոնեայնեղէն ալ գօրք պիտի առնուի , բայց Վազրթ երկրորդ անգամ ըլլալով Քրիստոնեայնեղէն ալ գօրք պիտի առնուի կըսէ . պաշտօնական լրագիրն բնաւ բան չըսեր : — Վսեմ Վահան էֆ. իւր 43,000 զրշ. ամաականն Ասորիի սկզբէն մինչեւ պատերազմին վախճանը Օսմ. բանակին ի նպաստ շնորհեց : — Իտալիայէն կ'ձանուցանեն թէ՛ Աւստրիա Քաթթարօյի տահմանադրութիւն գօրք կիջեցնէ : — Թրիէսթէյէն կ'զրեն թէ՛ իսկ մի. Անգղիական չողենաւներ Հնդկաստանէն զինւոր բերելու համար Արւելիշէն անցեր գացեր են :

Իա Թուրքի կ'զրէ թէ՛ Ռուսք Կարսը պաշարած են եւ յարձակման համար պաշարման թնդանօթներու գալտեանը կ'սպասեն : — Պուքէշէն կիմացնեն թէ՛ Ռուսաց բանակին սպայկոյտն երկու նոր գօրաբաժիններու կազմութեանն կ'գրադի : — Անգղիոյ խորհրդարանի անդամներէն Նօթթօք յայտնած է Եգիպտոս Տաճկաստանի մասն ըլլալով Ռուսիա իրաւունք ունի նորա վերայ ալ յարձակիլ եւ Եգիպտոս երթեւեկող նաւերն գրանել ըստ օրինի պատերազմի : — Աւստրիա , Գաղղիա , Գերմանիա եւ Իտալիա տակաւին Կորչաքովի չըջարեալանին չպատասխանեցին : — Ռուսական փոքր չողեշարժ մակոյկներէն մին անցեալ կիրակի գիշեր Պաթումի նաւահանգստին մէջ Թօրիիլներ զետեղելու կամ թերեւս հուր ձգելու ելած միջոցին Օսմ. նաւատորմիւէն տեսնուեր եւ թնդանօթի բռներ են , սակայն նա սաստիկ արագութեամբ անվնաս խոյս տուեր է : — Լէվանթ կըսէ թէ՛ Ասիոյ կողմն շատ մը ձիւն եկած ըլլալուն ճամբաներն աւրուեր են եւ Ռուսաց շարժումն ետ մնացեր է : — Գուրիէ Տ'Օրիանէն կիմանանք թէ՛ Մերսինի մէջ չիթութիւն մի տեղի ունեցեր է եւ տեղւոյն Դայմագամն չէ կարողացած զսպել զայն : Առանայի կուսական Մերսին երթալով խաղաղեցուցած է ժողովուրդը :

ՏԵՐ-ԽՄԱԳԻՐ
ՀՄԱՅՆԱԿ Ծ. Վ. ԴԻՄԱԳՍԵԱՆ

Ի ՅՊԱՐԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ

Կ. Պօլիս Եկեմ-Դարու, Գիւմասլ փողոց քի. 200